

PM 2003 RVIII (Dnr 303-1614/2003)

Miljömiljarden

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Miljömiljarden skall fördelas till tre projektområden, med inriktningen;
  - 40 % till sanering av förorenad mark
  - 25 % till sjöar och vattendrag
  - 35 % till andra angelägna miljöprojekt
2. Ansökningar, beslut och redovisning av projekten görs enligt stadsledningskontorets anvisningar och processbeskrivning, bilaga.
3. 1% av miljömiljarden skall disponeras så att organisationer och skolklasser kan söka medel för miljöprojekt och sanering som berör stadens egen miljöskuld. Dessa medel fördelas genom miljö- och hälsoskyddsnämnden enligt anvisningarna i beslutspunkt 2 ovan.

Föredragande borgarrådet Viviann Gunnarsson anför följande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt den 2 juni 2003 att i bokslutet för 2002 avsätta 1,0 mdkr för miljöinriktade insatser, som t.ex. sanering av miljöföroreningar och för att undvika miljö- och hälsoskyddsproblem i framtiden. Kommunstyrelsen ska samordna de miljöinriktade insatserna och fick därför i uppdrag att ta fram handlingsplaner i samråd med berörda nämnder, där de olika satsningarna ska preciseras i tid och resurser. Därefter kan medel beviljas för de projektinriktade insatserna, vilka ska särredovisas från stadens övriga verksamhet. De ska årligen följas upp och utvärderas i samband med uppföljningsrapporter och stadens årsredovisning.

Reglerna för avsättningar återfinns i 6 kap 11 § Lagen om kommunal redovisning. Den lyder

Avsättning skall, om inte annat följer av 5 kap. 4 §, göras för samtliga förpliktelser som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de skall infrias.

Det som avses genomföras skall alltså den 31 december 2002 ha varit en förpliktelse för staden och kunna kopplas till åtgärder som fanns beskrivna då. Det innebär att de avsatta medlen används till angelägna miljöprojekt, som fanns eller i varje fall var sannolika på balansdagen, exempelvis åtgärder som ryms inom ramen för växthusgasprogrammet, miljöprogrammet, vattenprogrammet eller andra beskrivningar som då fanns tillgängliga.

Därutöver skall de olika satsningarna kännetecknas av nödvändiga åtgärder av engångskaraktär som långsiktigt sänker eller motverkar ökade framtida kostnader för staden och som därmed inte avser den normala driftsverksamheten. Vid satsningens slut ska eventuella kvarvarande verksamheter rymmas inom ramen för ordinarie budget.

I budgeten för 2004 framhålls att miljömiljarden ska användas för sanering av markföroreningar, vatten och andra angelägna miljöprojekt.

Förslag har tagits fram av stadsledningskontoret på anvisningar samt processbeskrivning för nämnders och styrelser ansökan om medel från miljömiljarden.

Miljöskauld och miljöekonomi

Ur ett miljöekonomiskt perspektiv innebär skador på miljön en kostnad för samhället. Den vanligaste uppfattningen är idag att förorenaren ska betala för skadan (PPP - Polluter Pay Principle). Denna princip används sällan fullt ut, då framtida miljöeffekter ibland är svåra att bedöma eller p.g.a. att en verksamhet anses som nödvändig för samhället av andra skäl.

En annan princip är VPP (Victim Pay Principle) som kan bli aktuell för att komma tillrätta med miljöproblem i s.k. utvecklingsländer eller för den delen andra som inte anser sig ha råd att betala för de skador de orsakar. Det är först när de som orsakar negativa miljöeffekter också får stå för kostnaden av dessa som vi kan nå en samhällsekonomisk effektiv och hållbar utveckling. Kostnaderna för miljöskador ska internaliseras i enskilda verksamheter.

De kostnader som kan uppkomma p.g.a. miljöproblem kan delas in i kostnader för:

1. Förebyggande åtgärder, t.ex. att förhindra framtida utsläpp
2. Skador, t.ex. sjukvårdskostnader och inkomstbortfall
3. Återställande åtgärder, t.ex. sanering av områden

Det är enligt många teorier lämpligt att välja ur alla tre kategorierna för att erhålla kostnadseffektivitet. Dessutom kan moraliska och sociala aspekter vara viktiga att ta med i prioriteringarna.

En miljöskauld definieras som återställandekostnaden för konstaterade skador samt storleken på det belopp som behövs för att betala återkommande insatser för att upprätthålla ett tillstånd. Miljöskulden uttrycker en återställandekostnad tillbaka till en ekologiskt långsiktigt hållbar nivå och det ingår i definitionen att den då ska betalas tillbaka någon gång. En vanlig beräkningsmetod är att anta att den årliga kostnaden för att upprätthålla ett visst tillstånd utgör en realränta som motsvarar 5 % av den totala miljöskulden.

Den viktigaste avvägningen vid bedömning av miljöskulder (om de inte innebär omedelbar fara) är att de inte ökar okontrollerat. Att miljöskulden ska vara lika med noll är således inte alltid relevant.

Miljöskulden kan delas in i två delar, den långsiktiga och den kortsiktiga miljöskulden. Den största skillnaden är främst att skadorna av den förra ackumuleras och överförs till kommande generationer även om utsläppskällan elimineras. Den senare försvinner i och med att källan åtgärdas, t.ex. trafikbuller och dålig ventilation. När föreskrivna gräns- och riktvärden kan följas är den kortsiktiga miljöskulden definitionsmässigt lika med noll. Den absolut största delen av miljöskulden är långsiktig.

En långsiktig miljöskauld är exempelvis påverkan på klimatet, minskad biologisk mångfald, förorening, övergödning, ökad kadmium- och minskad humushalt i mark, fellokaliserat miljöfarligt avfall, återställande av deponier, förorenade markområden, annan påverkan på vattenresurser osv.

Stockholms stads miljöskuld

Ett av stadens fem övergripande inriktningsmål är att göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad vilket är det samma som att minska kostnaderna för negativa miljöeffekter och att eliminera miljöskulden, så att en utsläppsnivå som naturen kan klara erhålls. För Stockholms del är därför hållbar utveckling just en inriktning, eftersom skillnaden mellan stadens intentioner och hur verkligheten ser ut fortfarande är mycket stor. Någon heltäckande beräkning av stadens miljöskuld har inte gjorts, men som exempel kan nämnas att stockholmarnas utsläpp av koldioxid genom t.ex. energianvändning och trafik utgör en årlig ökning av miljöskulden på ca. 150-300 mnkr, beroende på beräkningsmetod. Trafikens utsläpp av klimatpåverkande gaser orsakade 1999 en årlig miljöskuld på ca 3 mdkr, enligt miljöförvaltningens beräkningar. Stockholmarnas betalningsvilja för att slippa buller var 400 mnkr samma år.

Beräkningar på sanering av några starkt förorenade markområden pekar på en engångskostnad på 1,5-2,5 mdkr. Som exempel kan nämnas en saneringskostnad på 500-1000 mnkr ifall Lövsta skulle kunna exploateras för bostäder.

Hittills inkomna projektförslag

En rad projektförslag och idéer har inkommit till kommunstyrelsen redan innan kriterierna är fastslagna. Projekten rör exempelvis rening av halkbekämpningssand, information kring och skyddande av natur- och sjöområden, uppsamling av miljöfarliga vätskor och brandskyddsutbildningar, rening och sanering av förorenade markområden, oljeavskiljning, avgasrening av dieselfordon, utbyggda reningsverk, dagvattensanering, sanering av PCB i byggnader, anskaffning av miljöbilar, täckning av deponier, fler återvinningscentraler och kvartersnära insamling av sorterat avfall.

Projektförslagen rör således både fysiska och immateriella investeringar.

Mina synpunkter

I stadens årsredovisningar redovisas varken nuvarande eller framtida kostnader för våra miljöproblem, trots att de flesta beslut tas på ekonomiska grunder.

Att vi nu har avsatt 1,0 mdkr för att börja komma till rätta med Stockholms miljöskuld är ett mycket viktigt steg i rätt riktning. I framtiden hoppas jag att mer noggranna beräkningar görs på både den totala miljöskulden i staden och den årliga ökningen. Om stadens miljöskuld inte åtgärdas eller tillåts växa kan det i allt högre grad innebära en försämrad ekonomi och därmed välfärd för stadens invånare.

Kommunfullmäktige har antagit många viktiga mål, handlingsplaner och strategier för att komma till rätta med våra miljöproblem. Tyvärr saknas ofta nödvändiga resurser för att uppfylla intentionerna.

Jag anser därför att det är mycket viktigt att miljömiljarden används på ett kostnadseffektivt sätt och ett viktigt kriterium är invånarnas delaktighet i projekten. Besluten om projekten bör vila på de mest tillförlitliga beräkningsmetoderna som finns att tillgå idag. I enlighet med miljöekonomisk teori bör både förebyggande och återställande åtgärder kunna beviljas medel. Kostnaderna för skador hamnar inte bara på kommunen, utan även på andra aktörer såsom landstinget.

Stadens miljöskuld är stor och en miljard kronor kan bara komma till rätta med delar av den. Projektförslag saknas inte idag, men jag anser att alla förvaltningar ska ha samma möjligheter att söka medel. Därför bör två formella ansökningsomgångar anordnas.

Det är mycket viktigt att vi tillämpar principen om att förorenaren betalar, vilket främst kan gälla projekt som rör förorenad mark och vatten. Staden ska inte gå in och betala i de fall en annan verksamhetsutövare står att finna. Om en sådan inte finns eller om föroreningen orsakades innan miljöskyddslagen 1969 trädde i kraft, ska i första hand staten vara betalningsansvarig. Stockholms stad bör bara betala för att återställa förorenade markområden när alla andra möjligheter är uttömda. Alla projekt som rör förorenad mark och vatten bör föregås av en analys för att finna en verksamhetsutövare. Förorenad mark är dyrt att åtgärda, vilket inte minst beräkningar för Lövsta deponi visar. En sanering där skulle ta hela miljömiljarden i anspråk och lämna andra miljöskulder utan åtgärd. Sannolikt är staden själv ansvarig för sanering av flertalet områden, då staden i någon form varit verksamhetsutövare. Detta gör att saneringarna ändå skulle ha genomförts någon gång i framtiden alternativt att t.ex. en bit mark måste definieras som obrukbar. Alternativkostnaden för att ha mark låst av miljöskäl är relativt låg. Därav följer att det är viktigt att andra innovativa insatser kommer till stånd för att förhindra framtida miljöskulder. I vår gemensamma politiska plattform kallas de för ”andra angelägna miljöprojekt”.

Jag föreslår att miljömiljarden fördelas på både förebyggande och återställande åtgärder. Åtgärderna bör vara av engångskaraktär och de bör vara av sådan art att sannolikheten för dess genomförande utan bidrag är låg. Tre projektkategorier instiftas för att undvika en snäv användning av miljömiljarden med få projektförslag. Inriktningen bör därför vara att 40 % används till sanering av förorenad mark, 25 % till den miljöskuld som förknippas med sjöar och vattendrag och 35 % till andra angelägna miljöprojekt, främst förebyggande långsiktiga åtgärder som kan förknippas med investeringar och miljöförbättrande åtgärder. Det är positivt att få till stånd en mångfald av projekt inom denna kategori. Därför är dokumentation och erfarenhets-spridning av dessa projekt av stor vikt och viktiga kriterier för beviljande.

Vidare ska nytänkande och att utveckla metoder som följer stadens hållbarhetskriterier vara avgörande, liksom medborgarnas delaktighet och att utveckla samarbete med andra intressenter. De förebyggande åtgärderna ska innebära besparingar ur miljösynpunkt och gärna förbättringar ur ekonomisk och social synpunkt.

Inom ramen för miljömiljarden bör 1% disponeras under en längre period än till 2005-01-03, vilket är det andra och sista ansökningsdatumet för huvuddelen av pengarna. Dessa medel ska möjliggöra för organisationer och skolklasser att kunna förverkliga goda idéer för miljöprojekt och sanering av stadens miljöskuld. Urvalet av projekt ska följa de bilagda anvisningarna. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bör bedöma projektförslagen för att sedan lämna förslag till kommunstyrelsen för beslut. Nämnden ska tillsammans med stadsledningskontoret sprida kännedom om pengarna. Detta innebär att skolklasser och organisationer ska söka projektmedel via miljö- och hälsoskyddsnämnden för insatser som avser att lösa någon miljöförpliktelse som åvilar staden. Gemensamma kriterier för projekt inom samtliga kategorier är att sökanden ska redovisa vilken miljönytta per satsade medel projekten har. Enbart projekt som bedöms få en mätbar och påvisbar miljönytta skall kunna beviljas. Projekten ska ta avstamp i miljöprogrammet eller växthusgasprogrammet och ska följa intentionerna i de nationella miljömålen. Viktiga bedömningskriterier kommer att vara huruvida projekten ska bidra med att komma till rätta med de miljömål i miljöprogrammet där trenden är negativ, liksom de nationella miljömål där trenden är negativ enligt miljömålsrådet. Då staten bara har finansiering i statsbudgeten för KLIMP (klimat- och investeringsprogram) t.o.m. 2004 kan de framtida tänkbara åtgärderna i växthusgasprogrammet bli aktuella.

Att åtgärda negativa miljöeffekter, speciellt i de fall att föroreningarna fortsätter att överstiga kritiska belastningar, är sällan kostnadseffektivt. Att ”stänga av kranen” är således mycket viktigare än att ”torka upp på golvet”. Miljöskulden ska inte öka okontrollerat. Detta gör att ”avstängning av strategiska kranar” har högsta prioritet vid bedömningen av projektförslagen.

Att inte fastställa en kvot för de olika projekten riskerar leda till att många projektförslag inte kommer fram. Detta skulle riskera att ytterligare försena angelägna åtgärder som skulle kunna minska möjligheterna till utveckling och till att uppnå ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

Eventuella inkomster från projekten bör i största möjliga mån återgå till projekten och användas för att komma till rätta med de miljöskulder projekten berör.

Ansökningsförfarande och redovisningsförfarande

Ansöknings- och redovisningsförfarande bör ske enligt stadsledningskontorets förslag på anvisningar *”Anvisningar för nämnders och styrelser ansökan om medel från miljömiljarden”*, se bilaga.

Sammanfattning av ansökningsförfarandet

Sökande kan bara vara någon av stadens nämnder och bolag, men projekten får gärna innebära ett samarbete med och delfinansiering av andra intressenter. Ansökan ska skickas till kommunstyrelsen som vidarebefordrar ansökningarna till miljö- och konsumentroteln för remissomgång och till stadsledningskontorets arbetsgrupp för bedömning av projekten. Därefter sammanställer miljö- och konsumentroteln stadsledningskontorets bedömningar samt de inkomna remissvaren. Sammanställningen lämnas slutligen till kommunstyrelsen som beviljar projekten.

Två ansökningsomgångar föreslås; 2004-04-01 och 2005-01-03. Ambitionen är att fördela ca 50% av medlen vid respektive ansökningsomgång. 10 miljoner kronor sparas för att organisationer och skolklasser ska kunna söka under en längre period.

De nämnder och bolag som hittills lämnat in projektförslag måste skicka in en ny ansökan enligt de i detta ärende redovisade anvisningar från stadsledningskontoret. Alla nämnder och bolag har lika möjligheter att söka medel ur miljömiljarden.

Sammanfattningsvis föreslår jag att miljömiljarden fördelas till tre projektområden med inriktningen

- ? 40 % till sanering av förorenad mark
- ? 25 % till sjöar och vattendrag
- ? 35 % till andra angelägna miljöprojekt

10 miljoner av miljömiljarden sparas för att kunna delas ut senare under en längre period, där organisationer och skolklasser skall kunna söka pengar för att förverkliga goda idéer som förknippas med ett förebyggande miljöarbete och för att komma till rätta med stadens miljöskuld.

För att administrera de sparade 10 miljonerna skall miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att bedöma och bevilja ansökningar enligt stadsledningskontorets anvisningar vad gäller ansökans utformning.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Miljömiljarden skall fördelas till tre projektområden, med inriktningen;
  - 40 % till sanering av förorenad mark
  - 25 % till sjöar och vattendrag
  - 35 % till andra angelägna miljöprojekt
2. Ansökningar, beslut och redovisning av projekten görs enligt stadsledningskontorets anvisningar och processbeskrivning, bilaga.
3. 1% av miljömiljarden skall disponeras så att organisationer och skolklasser kan söka medel för miljöprojekt och sanering som berör stadens egen miljöskuld. Dessa medel fördelas genom miljö- och hälsoskyddsnämnden enligt anvisningarna i beslutspunkt 2 ovan.

Stockholm den 3 december 2003

VIVIANN GUNNARSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. återremittera ärendet
2. därutöver anföras.

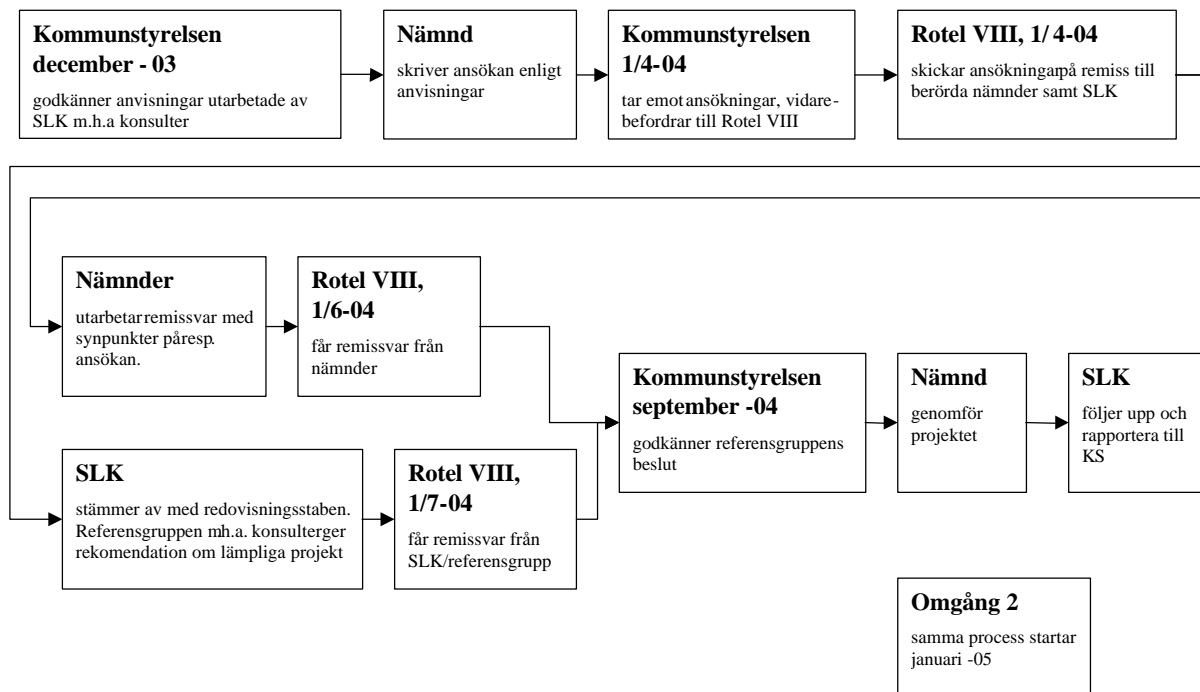
Vi stödde inte beslutet om att i bokslutet för 2002 inrätta miljömiljarden. Även om det fanns delar i ärendet som är väl värda att stödja, så befarade vi att mycket stora resurser skulle rinna iväg i ospecificerade projekt med otydlig påverkan på stockholmsmiljön.

Dessa farhågor riskerar nu besannas när pengarna ska fördelas. Hela 35 procent – dvs 350 miljoner kr – är avsatta för ”andra angelägna projekt”. Majoriteten skapar här ett svart budgethål. Det enda utfallet man kan vara helt säker på är att pengarna kommer att gå åt. Redan i det här förslaget finns pengar avsatta för projekt om 10 mkr som egentligen borde finansieras genom driftbudgeten. Stockholm befinner sig i ett prekärt ekonomiskt läge och behöver mer än något annat tillväxtfrämjande åtgärder. Mot den bakgrunden kan det inte anses vara ekonomiskt försvarbart att avsätta avsevärda summor av skattemedel till ospecificerade projekt utan vare sig tydliga riktlinjer, styrning eller resultatkrav. Ärendet måste återremitteras och en specificering av de 350 miljonerna ske.

Miljömiljarden, processbeskrivning

Bilaga

Beskrivning av ärendehantering utifrån aktörer, deras roller och uppgifter.

Anvisningar för nämnders och styrelser ansökan om medel från miljömiljarden

Bakgrund

I samband med bokslut 2002 reserverades 1 mdkr för miljöinriktade insatser som t.ex. sanering av miljöföroreningar och för att undvika miljö- och hälsoskyddsproblem i framtiden.

I budget för 2003 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att samordna de aktiviteter som skall göras inom ramen för stadens satsning på miljöinriktade insatser. Kommunstyrelsen skall i samråd med berörda nämnder och styrelser upprätta handlingsplaner där insatserna preciseras utifrån resursåtgång och tid för genomförande.

Utifrån uppdraget kommer arbetet med att ta fram handlingsplanerna att genomföras utifrån den processbeskrivning som redovisas i bilaga 1.

Ansökan, allmänt

Ansökan om finansiering av projekt från miljömiljarden kan göras av stadens nämnder och styrelser. Sökande skall kunna visa att projektet inte ligger inom ramen för nämndens/styrelsens ordinarie verksamhet.

För att erhålla samordningsvinster bör projekt av liknande slag samordnas mellan nämnderna och styrelserna och även inom regionen med näringsliv, andra kommuner, intresseorganisationer, föreningsliv och övriga aktörer. Om en projektansökan är samordnad med externa aktörer skall det tydligt framgå av ansökan att medel från miljömiljarden endast kommer att användas till stadens del av de gemensamma aktiviteterna.

Ansökningstider.

Projektmedlen kommer att fördelas vid två ansökningstillfällen. Genom att genomföra två ansökningsomgångar ges fler nämnder och styrelser möjlighet att förbereda en projektansökan. Ambitionen är att fördela ca 50 % av medlen vid respektive ansökningsomgång. Förutsatt att anvisningarna godkänns av kommunstyrelsen i december är tidsplanen följande.

? Omgång 1

Projektansökningar skall lämnas till miljö- och konsumentroteln senast den 1 april. Tilldelning av medel för den första ansökningsomgången beslutas av kommunstyrelsen i september 2004.

? Omgång 2

Ansökningsomgång två genomförs under 2005 genom att ansökningar lämnas in senast den 3 januari 2005 och kommunstyrelsen beslutar om tilldelning av medel i juni 2005. Processen genomförs i övrigt på samma sätt som för ansökningsomgång 1 enligt bilaga 1.

Ansökan med justerat nämndprotokoll skickas i tre exemplar per post till kommunstyrelsen. Nämnden skall dessutom skicka en kopia av ansökan via e-post till: nicolas.heyum@stadshuset.stockholm.se

Bedömning av projektansökningar

Under förutsättning att summan av ansökningarna vid de olika ansökningstillfällena är större än tillgängliga medel kommer en urvalsprocess genomföras enligt bilaga 1.

Utgångspunkt för bedömningarna kommer vara att de grundläggande kraven kan anses vara uppfyllda. För att de ansökningar som möter de grundläggande kraven skall kunna bedömas skall punkterna 1-10 nedan besvaras.

<i>Ansökans utformning.</i>

Nämnderna och styrelserna skall i sin ansökan redovisa projektets utformning genom att redogöra för följande punkter:

Grundläggande krav

De nämnder och styrelser som ansöker om medel från miljömiljarden skall visa att projektet uppfyller de villkor för kommunala avsättningar som ges i 6 kapitlet, 11§ lagen om kommunal redovisning.

Den innebär att avsättning skall, om inte annat följer av 5 kap. 4 §, göras för samtliga förpliktelser som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de skall infrias.

Av projektansökan skall också framgå att det aktuella projektet kännetecknas av nödvändiga åtgärder av engångskaraktär. Dessa skall långsiktigt sänka eller motverka ökade framtida kostnader för staden, de skall heller inte avse den normala driftverksamheten. Vid projektets slut skall eventuella kvarvarande kostnader rymmas inom ramen för ordinarie budget hos aktuell nämnd.

I de fall projektet gäller sanering av markförorening skall den nämnd/styrelse som ansöker om medel från miljömiljarden visa att det inte är möjligt att få annan huvudman att stå för saneringskostnaderna.

Varje projekt kommer därutöver att bedömas för att klargöra att de ryms inom de kommunala kompetensreglerna samt tillämpliga EG-regler.

1. Projektets mål, syfte och förväntade resultat.

De nämnder och styrelser som ansöker om medel från miljömiljarden skall visa att projektets mål och syfte uppfyller kommunfullmäktiges avsikt att använda medlen till sanering av markföroreningar och andra angelägna miljöprojekt.

2. Översiktlig projektplan.

I projektplanen, som gärna får ha formen av en processbeskrivning, skall sökande redovisa tidsangivelser för alla faser i projektet t.o.m. slutredovisning. Beskriv också projektets omfattning, t.ex. i form av geografiskt område, antal fastigheter, -anläggningar, -nämnder/styrelser, -organisationer, -fordon, -personer m.m.

3. Översiktlig projektorganisation

I beskrivningen av projektorganisationen skall anges projektets bemanning, vem/vilka som ansvarar för respektive del, vilka nämnder och styrelser som medverkar och tidsåtgång för respektive projektaktör/deltagare.

Om andra nämnder/styrelser berörs av projektet utan att de är medsökande skall beskrivning lämnas av hur samråd har genomförts, beskriv även konsekvenserna för den nämnden/styrelsen.

4. *Beskrivning av projektets kostnader, intäkter och finansiering.*

Redovisa hur kostnader och eventuella intäkter fördelas mellan projektets olika delar och år. Ange även egen arbetsinsats inom nämnden och eventuella externa delfinansierare. Observera att detta avser projektets kostnader till skillnad från kostnader som förhindras vilket redovisas under punkt 6.

5. *Projektets påverkan på framtida kostnader och kostnadseffektivitet.*

Beskriv hur projektet kan förväntas påverka nämndens framtida kostnader och resursförbrukning, genom att till exempel beskriva användning av energi och bränsletyper, mark, fordon, personal, lokaler IT-stöd m.m.

För att möjliggöra jämförelse mellan likartade projekt skall i görligaste mån kostnadseffektiviteten beskrivas. Kostnadseffektiviteten kan t.ex. beskrivas genom att jämföra projektets kostnad och resultat med kostnad för alternativa metoder och deras tillhörande kostnader.

6. *Projektet i relation till miljöprogrammet och växthusgasprogrammet.*

Beskriv vilket eller vilka av målen i Stockholms stads miljöprogram och Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser som projektet bidrar till att uppfylla. Om det är möjligt skall de förväntade resultat som projektet bidrar till kvantifieras i förhållande till berörda målområden.

Beskriv även vilka av nyckeltalen i Stockholms stads miljöprogram som är tillämpliga på projektet.

7. *Projektets pådrivande roll.*

Beskriv om projektet bidrar till att positivt påverka marknads- och samhällsutvecklingen inom områden som har stor påverkan på miljön men där utvecklingen går långsamt eller åt fel håll.

8. *Uppföljning, dokumentation, erfarenhetsspridning*

Av ansökan skall framgå vilka metoder för uppföljning som kommer användas och hur nämnden säkerställer att förväntade resultat uppnås. Redovisa också hur projektets resultat kommer dokumenteras och spridas så att det kan tjäna som kunskapskälla och gott exempel.

9. *Risk*

Redovisa en bedömning av risker och osäkerhetsfaktorer, t.ex. de mest kritiska faktorerna som måste uppfyllas för att projektets mål skall nås.

<i>Utbetalning av medel.</i>

De nämnder/styrelser som av kommunstyrelsen beviljats projektmedel ur miljömiljarden, skall särskilt budgetera denna kostnad. Nämnden/styrelsen skall utifrån detta ta beslut om en omslutningsförändring som motsvarar de belopp som under året kommer att förbrukas inom ramen för projektet. Omslutningsförändringen redovisas i närmast följande tertialrapport eller verksamhetsplan.

Utbetalning av medel sker efter fakturering till finansförvaltning (förvaltning 101). Fakturering sker i samband med slutrapportering (för korta projekt) och i samband med årsbokslut för långa projekt. Av fakturaunderlaget skall tydligt framgå att de upptagna

kostnaderna överensstämmer med den av kommunstyrelsen godkända projektansökan. Om fakturaunderlaget inte uppfyller kraven kommer fakturan inte betalas, varvid denna kostnad får redovisas under nämndens resultat.

Medel utbetalas efter finansavdelningens godkännande av att fakturerat belopp överensstämmer med kostnader som ingår i avsett projekt.

<i>Löpande rapportering i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse</i>
--

Nämnd som beviljats medel skall rapportera sina upparbetade projektkostnader i samband med stadens ordinarie budgetuppföljning, d.v.s. vid tertialrapport 1 och 2 samt i verksamhetsberättelsen. Vid dessa tillfällen skall också en prognos för projektets ekonomiska årsutfall samt förväntade resultat/delresultat lämnas. Om förväntade resultat och mål/delmål inte uppfylls enligt tidsplan skall nämnden lämna en tydlig redogörelse med analys av orsakerna till projektets fördröjning.

I de fall resultat och måluppfyllelsen endast kan mätas efter avslutat projekt skall det framgå av ansökan samt resultatet och måluppfyllelse redovisas i slutrapporten.

Nämnden avslutar projekten genom särskild slutrapport. Den utformas som en verksamhetsberättelse där redogörelse lämnas för projektets alla delmoment samt uppnådda resultat och måluppfyllelse.

Övriga upplysningar

Frågor om anvisningarna besvaras av Richard Hultman, finansavdelning, tel. 508 29 515 eller via GroupWise.